

Asia: VM119:00/2018

Selvitys keinoista ehkäistä kotitalouksien velkaantumista

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot mietinnöstä

Oikeusaputoimisto suhtautuu myönteisesti esitettyjen makrovakausvälineiden käyttöönottoon. Välineiden käytön laajentaminen kaikkeen luotonantoon luottotyypistä ja luotonantajasta riippumatta on hyvä asia.

Positiivinen luottorekisteri tulisi ottaa käyttöön samanaikaisesti makrovakausvälineiden käyttöönoton kanssa. Hyvin usein velallinen ei itse tiedä velkojensa määrää. On myös tilanteita, joissa velallinen ei syystä tai toisesta halukaan ilmoittaa velkojensa todellista määrää.

Luotonantajan tulisi todentaa, että kykeneekö kuluttaja täyttämään luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa (kuluttajansuojalaki 7:14). Käytännön toiminnassa on tullut vastaan tilanteita, joissa esimerkiksi eläkeläisille on annettu lainaa, vaikka heillä ei ole maksukykyä. Lainaa on myönnetty myös peruspäivärahaa saaville työttömille ilman, että on tehty arviota luottokelpoisuudesta. Löysä luotonantotapa on tullut ilmi erityisesti luottolaitoksen ulkopuolisten kuluttajaluottoja tarjoavien elinkeinonharjoittajien toiminnassa.

Luotonanto on yksityistä toimintaa, mutta talous- ja velkaneuvonnan palvelut on järjestetty julkisin varoin. Palvelut ovat siirtyneet 1.1.2019 lukien oikeusapu- ja edunvalvontapiireille, joissa palvelut tuottavat oikeusaputoimistot.

Talous- ja velkaneuvonnan palvelujen kysyntä on kasvanut. Velallisten selvitettävien velkojen kokonaismäärät ovat kasvaneet, mikä saattaa ainakin osittain johtua velallisten luottottamisesta, vaikka näillä ei ole ollut edes alun alkaen luottokelpoisuutta. Liiallisen velkaantumisen hoitamiseen tarvitaan usein talous- ja velkaneuvonnan palveluja.

Selvityksessä ehdotetaan finanssivalvonnan valvontatehtävien kustannusten kattamista toimenpidemaksuja ja valvontamaksuja perimällä. Oikeusaputoimisto ehdottaa harkittavaksi mekanismeja myös muiden kustannusten kattamiseksi, joita aiheutuu kotitalouksien liiallisesta velkaantumisesta ja velkojen selvittelystä.

Huomiot keskeisistä ehdotuksista

Oikeusaputoimisto pitää hyvänä ehdotettujen makrovakausvälineiden käyttöönottoa. Välineiden sujuva käyttöönotto edellyttäisi kuitenkin, että positiivinen luottorekisteri tulisi ottaa käyttöön samanaikaisesti. Velallisen itse ilmoittamat tiedot ovat käytännössä osoittautuneet huomattavan puutteellisiksi.

Oikeusaputoimisto pitää velkojen ja tulojen suhteen toteutettavaa enimmäisvelkasuhdetta (DTI-rajoite) hyvänä ja käytännössä toteutettavissa olevana.

Oikeusaputoimisto pitää asuntolainojen 25 vuoden enimmäistakaisinmaksuaikaa hyvänä.

1. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

-

3. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä

-

5. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 5 luvun 1 §:n ja 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

-

6. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta

-

Oikeusministeriön asetus kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävistä oletuksista

-

Kantonen Arto
Päijät-Hämeen oikeusaputoimisto - Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja
edunvalvontapiiri